

המערכה המשפטית הטורקית נגד ישראל

תמי קנר וגליה לינדנשטראוס | 16 בפברואר, 2026 | גיליון 2101

מאז המלחמה שפרצה ב-7 באוקטובר מתחולל משבר עמוק ביחסי טורקיה-ישראל. אחד הביטויים המרכזיים לכך הוא המערכה שטורקיה מנהלת נגד ישראל בזירה המשפטית. טורקיה פועלת במרחב זה על מנת לקבע תודעת אשמה ישראלית מתמשכת, תוך אי-הכרה בצרכיה הביטחוניים מול ארגון טרור רצחני, ומציגה את ישראל כשחקנית פורעת חוק שצריכה להיענש. למהלכים הטורקים השלכות החורגות מהפגיעה ביחסים הבילטרליים בין המדינות, שכן הם תורמים במודע להידרדרות מעמדה ולבידודה המדיני של ישראל בזירה הבינלאומית. בנוסף, מערכה משפטית זו תקשה מאוד על שתי המדינות לשפר את היחסים ביניהן בעתיד, מכיוון שהיא יוצרת מכשולים משפטיים ומשקעים תודעתיים שיהיו קשים לגישור.

יחסי ישראל-טורקיה ידעו בעשורים האחרונים תנודות חדות. ואולם, גם בתקופות של מתיחות חריפה, ובראשן תקרית המרמרה ב-2010, הייתה בתוקף הנחה כי מדובר במשברים, שניתן לנהל ולסיים בפשרות דיפלומטיות. אך הנחה זו מתערערת מאז ה-7 באוקטובר 2023. טורקיה אינה מסתפקת עוד בצעדים סמליים הכוללים רטוריקה חריפה, גינויים פומביים והחזרת השגריר להתייעצות במסגרת מחאה מדינית חריפה וממוקדת, אלא מנהלת חזית משפטית נרחבת ותקיפה נגד ישראל.

בניגוד לעבר, אז ניכר פער בין שיח קיצוני לבין פעולה מוסדית מוגבלת, טורקיה מפעילה כיום מערכה כוללת למיסוד ההאשמות נגד ישראל באמצעות שורת צעדים והליכים משפטיים. ליבת המהלך הטורקי נועדה לקבע תודעת אשמה מתמשכת ביחס לישראל: מיצובה לא כמדינה המתמודדת עם איום ביטחוני רב-זירתי, הפועלת בגבולות הלגיטימיות המדינתית, אלא כעבריינית בינלאומית שפעולתה חורגת מהנורמות הבסיסיות ומהדין הבינלאומי, המהווה איום אזורי ומערערת על הסדר העולמי.

במישור המעשי, מהלך זה נועד בטווח המיידי לשלול מישראל מרחב פעולה צבאי ומדיני בהקשר ישיר לרצועת עזה, ובטווח הרחב יותר הוא נועד להציב את ישראל בעמדת התגוננות מתמדת ולשחוק את מעמדה כשחקן לגיטימי בזירה הבינלאומית. אין מדובר במהלך מוסרי או משפטי גרידא. גם לא בתגובה טקטית למלחמה בעזה בלבד. מדובר במהלך אסטרטגי מחושב, כחלק מחתירה טורקית להגביר את השפעתה הבינלאומית וממאמציה [למצב את עצמה](#) בראש הקוראות לעיצוב מחדש של הסדר העולמי.

הכשרת נרטיב האשמה

כבר בדצמבר 2023 [השווה](#) הנשיא רג'פ טאיפ ארדואן את ראש ממשלת ישראל, בנימין נתניהו, לאדולף היטלר, ואת פעולת ישראל ברצועת עזה למעשי הנאצים. במארס 2024 [הגדיר](#) את נתניהו וממשלתו כ"נאצים בני זמננו" וקרא "למצות את הדין עם ה'רוצחים' הללו, בכפוף לחוק הבינלאומי". בהמשך [האשים](#) ארדואן את נתניהו בביצוע "רצח עם" בעזה, [טען](#) כי מעשיו "היו גורמים להיטלר לקנא", ואף

[הגדיר](#) את המצב בעזה כ"גרוע מהמצב במחנות ההשמדה הנאצים", תוך שהציג את המערב כעומד מנגד ומאפשר את המשך ה"ברוטליות".

האשמות אלה מזינות בשיטתיות את השיח הטורקי הפנימי והבינלאומי באמצעות הפעילות המקיפה שטורקיה מנהלת, בין היתר בערוצי המדיה הממסדיים שלה וביניהם תאגיד השידור TRT וסוכנות הידיעות הממשלתית Anadolu (שהתוצרים שלהם גם מופצים בשפות נוספות מלבד טורקית), לצד [אירועי](#) תרבות, כנסים ותכנים ציבוריים. נרטיב האשמת ישראל הופך רכיב מבני בשיח הפוליטי הטורקי הפנימי ובכך הוא מקשיח את הקו המדינתי.

החידוש אינו בעצם השימוש בדימויים קיצוניים ובמונחי שואה, שליוו את השיח הטורקי הרשמי גם בסבבי לחימה קודמים ברצועת עזה, אלא בתפקיד שהם ממלאים. בשונה מהעבר, הרטוריקה אינה עוד ביטוי של זעם פוליטי או מחאה בלבד, אלא רכיב במדיניות הטורקית, שנועד להניח תשתית נורמטיבית שבאמצעותה מבקשת אנקרה לשלול מישראל את הלגיטימציה המוסרית לפעולתה. טורקיה ממסגרת את ישראל לא כמדינה המתמודדת עם איום ביטחוני מצד ארגון טרור רצחני, אלא כישות החורגת מגבולות האנושיות, המבצעת פשעים המושווים לאלה שביצעו הנאצים כלפי העם היהודי עצמו. מסגור זה מפחית במכוון מחומרתם של מעשי חמאס, ומכשיר פעולה קולקטיבית נגד ישראל - כולל צעדי ענישה חריגים נגדה. במקביל הוא מציג כל היסוס או היעדר ריסון מערבי ביחס לישראל כהפקרה מוסרית של תושבי עזה, תוך הרחבת האחריות והאשמה לקהילה הבינלאומית, מעבר לישראל עצמה.

מיסוד ההאשמות בערכאות משפטיות

המעבר של טורקיה ממסגור רטורי המייחס לישראל פשעים בינלאומיים חמורים למיסוד ההאשמות, בא לידי ביטוי בהליכים המשפטיים שמקדמת טורקיה בערכאות משפטיות בינלאומיות ופנימיות:

בזירת בית הדין הבינלאומי לצדק (ICJ), באוגוסט 2024 [הצטרפה](#) טורקיה רשמית להליך שהגישה דרום אפריקה נגד ישראל בגין הפרת האמנה למניעת רצח עם. בכך חרגה טורקיה מתמיכה פוליטית או הצהרתית והציבה את עצמה כצד פעיל בהליך בין-מדינתי נגד ישראל. במקביל הופיעה טורקיה בפני בית הדין בהליך חוות הדעת המייעצת בעניין "חוקיות הכיבוש המתמשך של ישראל בשטחים הפלסטיניים" [בדרישה](#) לקבוע כי אינו חוקי לפי המשפט הבינלאומי. בהמשך אימצה את קביעות בית הדין בדבר אי-חוקיות הנוכחות הישראלית בשטחים הפלסטיניים כבסיס נורמטיבי מחייב לדרישות מדיניות ומשפטיות פומביות: לסיום הנוכחות ולפיצוי הפלסטינים. זאת למרות שעקרונית, אין לחוות הדעת מעמד משפטי מחייב והיא מהווה המלצה בלבד. בנוסף טורקיה [הגישה](#) עמדה כתובה במסגרת הליך חוות הדעת המייעצת בעניין "חובותיה של ישראל כלפי נוכחות ופעילות האו"ם, ארגונים בינלאומיים ומדינות שלישיות בשטחים הפלסטיניים", [והציגה](#) את התנהלות ישראל כהפרה מתמשכת של התחייבויותיה ההומניטריות הבינלאומיות.

בזירת בית הדין הפלילי הבינלאומי (ICC) [פעלה](#) טורקיה לקידום אחריות פלילית אישית של מקבלי החלטות ישראלים, זאת אף שהיא אינה צד לאמנת רומא ואינה חברה בבית הדין. לשם כך היא עשתה שימוש בכלים עקיפים, בין היתר באמצעות: העברת חומרים לבית הדין, שיתוף פעולה עם לשכת [התובע](#), תמיכה פומבית בהאצת ההליכים בבית הדין ובהוצאת צווי מעצר נגד בכירים ישראלים, ומסגור כל עיכוב מצד ה-ICC כהוכחה לכשל מוסדי ולסטנדרטים כפולים של המערב.

במקביל פעלה טורקיה גם בזירה המשפטית הפנימית באמצעות הפעלת עקרון הסמכות השיפוטית האוניברסלית. ב-7 בנובמבר 2025 [הודיעה](#) לשכת התובע הראשי באיסטנבול על הוצאת צווי מעצר נגד 37 גורמים ישראליים, וביניהם ראש ממשלת ישראל בנימין נתניהו ובכירים נוספים, בגין עבירות של רצח עם ופשעים נגד האנושות. למרות שלצוים פנימיים אלה אין היתכנות אכיפה מעשית, חשיבותם טמונה ביצירת איום משפטי מתמשך והגבלת חופש התנועה של בכירים ישראלים, בהרתעת מדינות וגופים שלישיים, ובהעמקת המסגור הפלילי של ישראל בזירה הבינלאומית.

השימוש שעושה טורקיה בזירות ה-ICJ, ה-ICC והמשפט הפנימי הופך את ישראל מיעד לגינויים והאשמות לגורם המצוי תחת הליכים משפטיים קונקרטיים. מהלך זה נועד להציב את ישראל והנהגתה בעמדת "נאשם קבוע" בזירה הבינלאומית וליצור איום משפטי מצטבר ומתמשך, גם בהיעדר הכרעה מיידית או אכיפה בפועל, במטרה לשחוק את הלגיטימציה ולצמצם את חופש הפעולה שלה.

פעילות במסגרת האו"ם ופורומים בינלאומיים

בו-זמנית פועלת טורקיה להרחבת מעגל הלחץ על ישראל באמצעות מוסדות וארגונים בינלאומיים ואזוריים.

בין היתר גייסה טורקיה את ארגון שיתוף הפעולה האסלאמי (OIC) לקידום קו קולקטיבי נגד ישראל, [והפעילה](#) וטו מתמשך בנאט"ו על כל שיתוף פעולה בין ישראל לברית, לרבות פגישות, תרגילים ומנגנוני תיאום, ומתנה את חידושו בסיום המלחמה בעזה. בפסגת נאט"ו ביולי 2024 [הציג](#) הנשיא ארדואן את ישראל כגורם מערער יציבות אזורית ואף עולמית, וטען כי כל עוד ישראל אינה מציינת לדין הבינלאומי אין אף מדינה שיכולה להרגיש בטוחה, תוך שקרא למדינות להפעיל עוד לחץ נגדה.

בזירת האו"ם, טורקיה קידמה מהלכים חריגים וחסרי תקדים: [הפצירה](#) בעצרת הכללית להפעיל את סמכותה ולהמליץ על שימוש בכוח נגד ישראל, בהתאם להחלטת "איחוד למען השלום" מ-1950¹, לנוכח שיתוק מועצת הביטחון והימשכות הלחימה ברצועת עזה ובלבנון; [קראה](#) להשעיית חברות ישראל בעצרת הכללית; והציגה את [החלטות](#) מועצת הביטחון, וכן את הצווים [וחוות הדעת](#) של ה-ICJ כבסיס משפטי מחייב להפסקת אש, תוך [שהטילה](#) אחריות על המתרחש בעזה על ישראל בלבד, והתעלמה ממעשי חמאס. במועצת זכויות האדם ובפורומים נלווים הוצגה מדיניות ישראל במונחים של "ענישה קולקטיבית", "הרעבה מכוונת" ו"רצח עם", כחלק ממאמץ ממוסד לקיבוע ישראל כעבריינית בינלאומית.

מאמץ זה בא לידי ביטוי גם בהגנה התקיפה של טורקיה על אונר"א: בחיזוק המחויבות הטורקית לסוכנות [בהסכם](#) לפתיחת נציגות רשמית של אונר"א בטורקיה כבר ב-2026, ובעיקר [בהצגת](#) הפסקת שיתוף הפעולה של ישראל עם הסוכנות כפגיעה במערכת ההומניטרית הבינלאומית כולה. בכך הסיטה טורקיה את הדיון בחדירת חמאס למנגנוני אונר"א (לרבות ראיות למעורבות ישירה של כמה מאנשיה בטבח ב-7 באוקטובר) לדיון בשאלת ציות ישראל לסדר ההומניטרי הבינלאומי, כחלק מאותו מהלך שנועד להציג את ישראל כמפרה סדרתית של נורמות בינלאומיות יסודיות.

¹ החלטה 377 של העצרת הכללית משנת 1950 מסמיכה את העצרת הכללית לגבש המלצות לחברות האו"ם בדבר אמצעים קולקטיביים ואופרטיביים לרבות על שימוש בכוח, במקרים בהם נקלעת מועצת הביטחון ל"מבוי סתום" בשל וטו שהטילה אחת החברות הקבועות.

מהלך זה של טורקיה קיבל ביטוי מובהק במושב ה-80 של העצרת הכללית, בספטמבר 2025. בנאומו בפני העצרת [קרא](#) הנשיא ארדואן למנהיגי העולם לפעול מיידית בשם האנושיות נגד "רצח העם" המתמשך של ישראל בעזה, וטען כי מדובר בדפוס שיטתי של הפרת נורמות יסוד מצד ישראל בזירות נוספות. בתוך כך תאר ארדואן את "התוקפנות הישראלית" נגד סוריה, איראן, לבנון ותימן, כ"פרויקט התפשטותי" המאיים, לא רק על הפלסטינים, אלא על היציבות האזורית והסדר הבינלאומי.

המהלך לא היה מקרי: טורקיה פועלת בשיטתיות להרחבת מסגרת האשמה של ישראל מעבר להקשר הפלסטיני. בזירה הלבנונית, [האשימה](#) אנקרה את ישראל בהסלמה מכוונת ובהרחבת העימות, וטענה כי התקיפות בלבנון מוכיחות שממשלת ישראל אינה חותרת ליציבות אזורית אלא להעמקת העימות. בזירה הסורית [הציגה](#) טורקיה את פעילות ישראל כהפרה של הסכם הפרדת הכוחות מ-1974 וכאיום על שלמותה הטריטוריאלית ויציבותה של סוריה, ואף הזהירה כי פגיעה נוספת בה תיתקל גם בהתנגדות טורקית. גם בהקשר האיראני נקטה אנקרה קו חריף. היא [נינתה](#) את התוקפנות של ישראל נגד איראן והביעה תמיכה בזכותה של טהראן להגנה עצמית, במקביל [קראה](#) ללחץ בינלאומי על ישראל להצטרף לאמנה לאי-הפצת נשק גרעיני (NPT) תוך הצגתה כחריג מסוכן המהווה איום למשטר אי-ההפצה וכמדינה המערערת נורמות יסוד של הביטחון הגלובלי. גם מהלכים לא צבאיים של ישראל, דוגמת [ההכרה](#) בסומלילנד, מוסגרו על-ידי אנקרה כ"בלתי חוקיים" הפוגעים ביציבות האזורית והעולמית.

מסלול זה נועד להרחיב את מסגרת האשמה של ישראל מעבר לעזה, ואת תפיסת האיום שהיא מציבה אל עבר הסדר הבינלאומי כולו. טורקיה ממנפת את מוסדות האו"ם ופורומים בינלאומיים כדי לקבע תודעת אשמה מערכתית ביחס לישראל ולערער על מעמדה כחברה לגיטימית ושוות זכויות במערכת הבינלאומית, ובכך להצדיק תגובה קולקטיבית נגדה ולהכשיר צעדי ענישה ואף הדרה של ישראל מהזירה הבינלאומית.

צעדי ענישה אופרטיביים

את המהלכים המשפטיים מלווה טורקיה בצעדי ענישה אופרטיביים, במהלך שמבטא יותר מכל את המפנה במדיניות הטורקית כלפי ישראל.

הצעד המשמעותי ביותר היה [השעית](#) הסחר עם ישראל באפריל-מאי 2024. תחילה הודיעה טורקיה על צמצום היצוא לישראל באמצעות הטלת הגבלות על 54 קטגוריות של מוצרים, ובהן מתכות, דלק סילוני וחומרי בניין. כחודש לאחר מכן הכריזה אנקרה על עצירה כוללת של הסחר הדו-צדדי, הן ביבוא והן ביצוא. כשהתברר כי חלק מהפעילות המסחרית נמשכת בעקיפין דרך צדדים שלישיים, [החמירה](#) טורקיה את הצעדים והדרישות אל מול היצואנים הטורקים.

בנוסף, טורקיה הגבילה את המרחב האווירי והימי שלה כמהלך דיפלומטי, ומסחרי-בטחוני. בנובמבר 2024 היא לא [אפשרה](#) למטוס כנף ציון, שתוכנן להטיס את הנשיא יצחק הרצוג לוועידת האקלים באזרבייג'ן, להיכנס למרחב האווירי שלה. בהמשך הוטלו מגבלות על חברות תעופה ישראליות, לרבות סירוב למתן שירותים במצבי חירום. באוגוסט 2025 [הוחרפו](#) הצעדים: טורקיה סגרה את המרחב האווירי שלה למטוסים רשמיים של ממשלת ישראל ולטיסות הנושאות נשק או תחמושת לישראל, והטילה מגבלות על תנועת סחר ימי הקשור לישראל ונמליה, לרבות באמצעות מדינות וחברות צד שלישי.

במקביל, הפרלמנט הטורקי קידם יוזמות חקיקה והחלטות הקוראות לצעדי ענישה נוספים. בין היתר, [אישר](#) הפרלמנט הצעת החלטה הקוראת להשעיית חברות ישראל באו"ם ואף דוחקת בפרלמנטים בעולם לנתק קשרים צבאיים ומסחריים עם ישראל. מעבר לכך עלתה בפרלמנט [הצעת חוק](#) חריגה לשלילת אזרחות ולהחרמת רכוש מאזרחים טורקים שלחמו לצד ישראל בעזה. אף אם לא כל היוזמות יושמו בפועל, עצם קידומן בזירה הפרלמנטרית תרם לנרמול הענישה ולהכשרתה ככלי לגיטימי במדיניות הטורקית אל מול ישראל.

מבחינת טורקיה, ישראל אף צריכה [לממן](#) את מלוא עלות השיקום בעזה. הנשיא ארדואן ציין כי עזה יכולה להשתקם "בזמן קצר מאוד" אם הכספים ייגבו מישראל שנושאת באחריות להרס, בניסיון להכשיר את הקרקע לדרישות עתידיות להטלת סנקציות, עיקולים והליכים משפטיים בינלאומיים, גם לאחר סיום הלחימה.

קידום יוזמות משפטיות לא ממוסדות

כמהלך משלים ליוזמות המשפטיות הרשמיות, טורקיה קידמה יוזמות אזרחיות מעין שיפוטיות לא רשמיות הפועלות מחוץ למסגרות ממוסדות.

הועידה האסלאמית [שהתכנסה](#) באיסטנבול באוגוסט 2025, היא דוגמה למהלך. הועידה שנערכה בהשתתפות של למעלה מ-150 חכמי דת ואקדמיה מיותר מ-50 מדינות, מסגרה את המלחמה בעזה כ"רצח עם" וכמשבר מוסרי המחייב תגובה קולקטיבית של העולם האסלאמי, והדגישה את הסיוע ההומניטרי כצו דתי ואנושי כחלק ממנגנון לחץ נורמטיבי דתי.

הביטוי הבולט ביותר למהלך זה הוא "טריבונל עזה", [שנערך](#) באיסטנבול באוקטובר 2025. מדובר ביוזמה אזרחית בינלאומית עצמאית, שנועדה להתמודד עם ה"כשל" של מוסדות הצדק הבינלאומיים, לעצור את "רצח העם" המתרחש בעזה. במשך ארבעה ימים הוצגו בפני הטריבונל ראיות ועדויות המייחסות לישראל ביצוע פשעים בינלאומיים חמורים, שבסופם [קבע](#) "חבר המושבעים" כי ישראל מבצעת "רצח עם" ברצועה באמצעות אלימות שיטתית בעלת אופי השמדתי ופשעים חמורים נגד האנושות, וקרא למעצמות ולמוסדות בינלאומיים לנקוט צעדים מיידיים נגדה. אף שאין לטריבונל סמכות שיפוטית מחייבת, העדויות והראיות שנאספו במהלכו ופסק הדין עצמו נועדו להזין את ההליכים הממוסדים המתנהלים נגד ישראל בבתי הדין הבינלאומיים ולהשפיע עליהם.

בחירת איסטנבול כזירת הדיונים ליוזמות אלה אינה מקרית. מסלול חוץ מוסדי זה שבו פועלת טורקיה, נועד להזין את השיח הבינלאומי בתשתית ראייתית ולקבע תודעת אשמה מתמשכת כלפי ישראל. זאת לא רק כדי להשפיע על ההליכים המתנהלים נגדה בבתי הדין הבינלאומיים, אלא להבטיח בנוסף, שהלחץ על ישראל יישמר ואף יתעצם גם ללא הכרעות משפטיות מחייבות, גם כאשר מוסדות אלה מתעכבים או נמנעים מהכרעות.

המניעים הטורקים

טורקיה רואה את עצמה כבעלת תפקיד ייחודי בסדר האזורי והבינלאומי, ולא כמדינה המגיבה רק למשבר אזורי. הזהות שלה כמדינה מוסלמית, חברה בנאט"ו אך ביקורתית כלפי הסדר הליברלי-מערבי, אפשרה לטורקיה למצב עצמה כקול מוסרי מוביל על מנת לחזק את מעמדה האזורי והבינלאומי. בנוסף לחשיבות שמייחסת ממשלת טורקיה לסוגייה הפלסטינית ובסיס התמיכה הרחב לעמדה הפלסטינית

בקרב [הציבור](#) הטורקי בכלל ובקרב בסיס בוחריו של ארדואן בפרט, היא משמשת בהקשר זה כזירה למיצוב טורקיה כקול המאתגר את המערב ומדבר בשם "העולם המדוכא".

המהלכים המשפטיים והציבוריים ממחישים את הנכונות של טורקיה להגביר את הלחץ על ישראל, גם במחיר פגיעה באינטרסים כלכליים טורקיים וגם במחיר חיכוך עם שחקנים נוספים. טורקיה מנצלת את חולשתה המדינית הנוכחית של ישראל. המלחמה בעזה יצרה סביבה בינלאומית שבה ביקורת חריפה על ישראל הפכה נורמטיבית, מוסדות רב־צדדיים מצויים בשיתוק חלקי, והעלות המדינית של עימות עם ישראל פחתה. במקביל, העיסוק בזירות מרובות צמצם את יכולתה של ישראל להגיב בעוצמה למהלכים חיצוניים.

בה בעת, אנקרה צופה ירידה בלחץ בינלאומי עליה, בפרט בהקשר הכורדי. טורקיה, שמתמודדת עם איומי טרור, הייתה נתונה לאורך השנים לביקורת בינלאומית על התנהלותה בעיקר אל מול הכורדים, מרשה לעצמה היום לבקר את ישראל בהיבטים של משפט בינלאומי. ניתן להצביע על שלושה גורמים משפיעים בהקשר זה: ראשית, אחרי שרמת הפעלת האלימות מול הכורדים ירדה בשנים האחרונות ואחרי שהמחתרת הכורדית [הודיעה](#) במאי 2025 על התפרקותה, ובפרט על פירוז מנשק, ממשלת טורקיה יכולה להעריך שתזדקק פחות לאמצעים חריפים נגד הכורדים. על כך ניתן להוסיף את היחסים הבין־אישיים הטובים בין ארדואן ונשיא ארצות הברית, דונלד טראמפ, אשר מאפשרים מרחב תמרון דיפלומטי נרחב לטורקיה, וגם מסייעים לה בהקשר של מאבקה מול האוטונומיה בדומיננטיות כורדית בצפון מזרח סוריה. לבסוף, אף שטורקיה מצביעה על הצביעות של המערכת הבינלאומית באי-ההיצמדות לעקרונות המשפט הבינלאומי, למעשה טורקיה נהנית מהתרופפות הסדר הבינלאומי שנקבע אחרי מלחמת העולם השנייה ויכולה להעריך שלא יהיה מי שינקוט בצעדים נגדה כפי שהיא מעודדת שחקנים אחרים לפעול נגד ישראל.

משמעויות להמשך

היקף ואופי הצעדים שנקטה טורקיה מאז ה-7 באוקטובר מצמצמים באופן דרמטי את מרחב היחסים בינה לבין ישראל ומעידים על מעבר מיחסי ניכור מנוהלים לניתוק אסטרטגי בפועל, גם אם לא באופן רשמי. במציאות זו, האפשרות לחזרה מהירה לשיתוף פעולה אף אם מוגבל, נראית כבעלת סיכויים נמוכים.

בעוד שבעבר, גם בתקופות של מתיחות חריפה, נשמרו "איים" של שיתוף פעולה בין המדינות שאפשרו ניהול משברים ואף חזרה הדרגתית לנורמליזציה, הרי שכיום, המהלכים המשפטיים וצעדי הענישה הטורקיים חוזרים לליבת היחסים. בעת הזו, הפגיעה בקשרי הסחר ובעיקר הפיכת העימות לפרסונלי בהוצאת צווי המעצר נגד ראש הממשלה נתניהו ובכירים נוספים, לא מאפשרת המשך ניהול שגרתי של היחסים. פגיעה זו תקשה משמעותית על שיקום היחסים, וזאת גם בהשוואה לתקופת המשבר הקשה בין המדינות אחרי תקרית המרמרה, שאף לה היו ממדים משפטיים.

האסטרטגיה הטורקית איננה מנותקת מהוויכוח על "היום שאחרי" ברצועת עזה. למעשה היא גם כלי עיצוב מציאות עתידית. טורקיה מבקשת למצב את עצמה כשחקן לגיטימי ומרכזי בהסדר הפוליטי-ביטחוני בעזה. אנקרה הצטרפה ל"מועצת השלום" (BoP), הגוף האחראי על פיקוח ויישום תכנית 20 הנקודות של טראמפ, ואף קיבלה ייצוג רשמי בדרג מדיני בכיר עם מושב לשר החוץ הקאן פידאן בוועד

המנהל לעזה (GEB). מעורבות זו מעניקה לטורקיה אפשרות להשפיע על המנדט והרכב "כוח הייצוב הבינלאומי" (ISF), באופן שעשוי להשליך על חופש הפעולה של ישראל.

בהקשר זה, הצעדים הטורקיים ממלאים תפקיד כפול: הם מגבירים לחץ על ישראל בזירה הבינלאומית ומספקים לאנקרה קלף מיקוח עתידי בנוגע לעיצוב מנגנוני הממשל והביטחון ברצועת עזה. ככל שישאל תיתפס כמבודדת יותר, כך יגבר משקלה של טורקיה בדיונים על ההסדרים הבינלאומיים. עבור ישראל, נוכחות טורקית בעזה, גם במסגרת בינלאומית, נתפסת כקו אדום. עמדתה האידאולוגית של אנקרה כלפי חמאס והעימות הישיר עם ישראל מאז ה-7 באוקטובר הופכים את טורקיה לשחקן שאינו ניטרלי ואף עוין. מנקודת מבט ישראלית, שאלת ה-ISF והמעורבות הטורקית אינה סוגיה טקטית הקשורה לרצועת עזה בלבד, אלא צומת אסטרטגי המשקף את עומק השינוי ביחסי טורקיה-ישראל.

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט